

van a könyvtárosok általános műveltségéről, olvasottságáról is. (Ld. Kamarás István és Sárdy Péter kutatásait.) A továbbképzési tervek számára e felmérések adhatják meg a szilárd alapot, sőt a jövőben az ilyen kutatásoknak eleve mérniük kellene a továbbképzés hatékonyságát s kimutatniuk fehér foltjait.

Hogyan valósítható meg az újfajta továbbképzés szervezeteileg? Igényes, egy vagy több évig tartó speciálkollégiumokra gondolok, egyéni tanulással és számonkéréssel. A tantervbe szakmai tapasztalatcserek, intézménylátogatások is beépülhetnek. A tanfolyamok elvégzését a fizetésemelések általános rendszerébe kellene beletervezni, s a többletmunkák (esetleg többletkiadások) vállalóit anyagi előnyökhöz juttatni. Az önkéntes részvétel növelné a tanfolyamok súlyát. Legyen annak eldöntése szabad, hogy vállalja-e vagy sem valaki a továbbtanulás többletmunkáját, az önképzéstől következően elzárkózók azonban érezzék a hátrányt az előmenetelben. A könyvtári munkaterületek növekvő differenciáltság-

ának megfelelne az ilyen, képzettségbeli sokrétűség.

A szervezés országosan, esetleg több megye összefogásával történhetne. A tanfolyamok bevezetésével az általános jellegű továbbképzések számát csökkenteni lehetne, de a két forma nem zárná ki, hanem kiegészítené egymást. Az új problémákat, feladatokat — ideológiai és szakmai síkon — exponáló általános továbbképzésnek és a specializálást elősegítő szakmai képzésnek összehangolásával válhatna teljessé továbbképzésünk rendszere.

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ oktatási osztálya — tudomásom szerint — továbbképzési rendszerünk reformját tervezi. Az NDK-ban a hasonló reform bevezetését csaknem egy éves, igen eleven vita kísérte a könyvtári szaklapban, a *Der Bibliothekar*-ban. Úgy gondolom, hogy e fontos kérdéstről nálunk sem ártana meghallgatni a könyvtárosok véleményét.

Katsányi Sándor

„Csendélet” a hatvani könyvtár ablakai alatt

Hatvanban az új járási—városi könyvtár igazán korszerű, kényelmes. A könyvtárigazgató nem kis büszkeséggel mutogatja a helyiségeket. Alig győzöm dicséző jelzőkkel nyugtázní a könyvtár részlet-szépségeit, praktikus elrendezését. Az irodába érve azonban elkomorul az igazgató arca. Félrehúzza az udvarra néző nagy ablak függönyét, s a látvány engem is mellbevág: sok kis meztelen, mosdatlan gyerekek, valamint disznók, kacsák, libák szaladgálnak, zajonganak az udvaron, az ablak alatt. A ház tornácán idősebb cigányasszony ül, s egy vizsgálóbírónak is becsületére való komor-szigorúsággal figyeli az udvaron történeteket. Amint azonban észreveszi az elhúzott függönyt, több kis csemetével együtt az öklét rázza, s néhány másodperc alatt olyan mennyiségű s nehéz fajsúlyú trágár szitok repül felénk, hogy aki először hallja, annak is az a határozott érzése támad: ezek nyilván sokat gyakorolnak, mert a produkciónak ez a színvonala másként el nem képzelhető.

— Sz. Ilona családja, gyermekei és unokái — mutatja be őket a könyvtárigazgató. — Öt felnőtt, kilenc gyerek, egy szoba konyha, fürdőszobás lakrészben. Arrébb egy ajtóval, de ugyanezen az udvaron lakik egy másik elmaradott házaspár. Nyolc gyerekek. Négy itthon, négy az állam intézeteiben. A veszekedés, kiabálás, sőt a verekedés reggeltől estig tart a két família között, sőt családon belül is. Ilyen stílusban, ahogy hallotta. Ablakot nyitni nem lehet, noha három helyiségünk (ruhatár, feldolgozó és iroda) ablakai nyílnak az udvarra. E lakrészek a könyvtár épületével egybeépült helyiségek. Allagmegőrzés végett idetartoznak, sőt a bérleti díjat is a könyvtárnak fizetik az ittlakók. Amint ideköltöztünk — az állapotok tarthatatlansága miatt — néhány hónap múlva felmondtuk a bérleti viszonyt Sz. Ilona családjának. 1966 szeptemberében pedig kértük a járásbírószágot, hogy szerezzen érvényt felmondásunknak. Tárgyalást tűztek ki, tanúkat idéztek meg, s megszületett a határozat: a családot másik lakásba kell költöztetni.

Az indokolás alapjául szolgáló tanúvallomások egyikéből csupán illusztrációnak álljon itt egy: „Alperes és családtagjai kezdettől fogva (a könyvtár ideköltözése óta) minősíthetetlenül durva hangnemben beszéltek egymással. Több esetben összeverekedtek, s nem egyszer szidalmazták a könyvtár dolgozóit is. Szemtanúja voltam az 1966. június 17-i verekedésnek, amelynél alperes menyé alperest a földre lerántotta, leszaggatta róla a szoknyát úgy, hogy az alperesnek egész alsóteste ruha nélkül

maradt... Ez alkalommal is több olvasó tartózkodott a könyvtárban, főleg fiatalok...

Az ügy az alperesek felebbezése miatt a megyei bírósághoz került, ahol helybenhagyták a járásbíró döntését, s hozzáfűzték: „A megyei bíróság álláspontja szerint is alperesnek és családtagjainak magaviselete a bérlemény területén annál súlyosabban esik latba, mert a veszekedések közben elhangzott trágár kifejezések a könyvtárban tartózkodó fiatal olvasókat nemcsak zavarják a tanulásban, hanem károsan befolyásolják lelki fejlődésükben is...”

Lassan két éve, hogy ez a jogerős határozat megszületett, de a városi tanács még a mai napig sem intézkedett. Elmúlt a legújabb határidő is. Ugyanis a könyvtár munkáját a helyszínen tárgyalta a járási tanács végrehajtó bizottsága, ezen az ülésen is született határozat: „Az épületben levő lakók zavarják az olvasók és a könyvtári dolgozók elmélyülést kívánó munkáját.” Ezért felkérték a városi tanács végrehajtó bizottságát, hogy egy hónapon belül oldja meg a kérdést, s a kiürülő helyiségekbe a jelenleg külön épületben levő gyermekkönyvtár költözzön be.

A beszélgetésből, az akták lapozgatásából újra nagy lármá vert fel bennünket. — Nagymama, a vadember megfojtotta a libát — kiáltott harsányan az egyik unoka.

A „vadember” nyilván a szomszéd lehetett, mert a következő pillanatban az egyik menyecske egy lavór vizet zúdított be ajtójukon, majd amint azt becsukták, Sz. Ilona az unokák által gyorsan összehordott féltéglákkal kezdte keményen döngögetni. Néhány gyerek pedig — a hirtelen támadt harci rivalgás hatására — az utcai vaskaput verte kegyetlenül.

Bent nem értettük egymás szavát. Én valósággal menekültem az alig félórával korábban elragadtatással szemlélt könyvtárból...

Vajon meddig tűrik még ezt az illetékesek?! Hogyan lehetséges az, hogy egy közintézményt érintő jogerős bírósági határozatot már két éve nem hajtanak végre?

Faludi Sándor

a könyvtárak életéből

Az ifjúsági olvasók olvasmányigényének alakulása

Könyvtárunkban négy év alatt háromszorosára növekedett az ifjúsági olvasók száma, túlnyomó többségük középiskolás és ipari tanuló. Ma a beiratkozottak fele közülük kerül ki. A 18 éven felüliek néhány százaléka is — korát tekintve — ide sorolandó.

A 3000 olvasó túlnyomó többsége — 1711 — a KISZ korcsoportba tartozik. Megoszlásuk: 620 középiskolás, 1075 ipari tanuló, 16 egyéb foglalkozású.

Az ipari tanulók száma a múlt év végén már szinte kétszerese volt a középiskolások számának. Amikor az erről szóló híradásunk *Ipari tanulók a miskolci Szabó Lőrinc fiókkönyvtárban* címmel megjelent a *Könyvtáros* 1967. évi 12. számában, sokan bizonyára kételkedtek a könyvtárlátogatásokat követő tömeges beiratkozások tartósságában. Pedig az olvasótoborzás sikeres volt. Bizonyítja ezt az a tény is, hogy míg a középiskolások az év túlnyomó részében csupán a kötelező olvasmányokat, vagy a kiegészítésüket képező könyveket olvasták, addig az ipari tanulók olvasmányigénye a kalandregények mellett öröndetesen kiterjedt a szakmájukhoz elengedhetetlenül szükséges szakkönyvekre is. Figyelemre méltó, hogy sok ipari tanuló veszi igénybe a könyvtár hanglezem-állományát, mely kifejezetten komolyzenei felvételekből áll.

A KISZ korosztályú olvasók a könyvtár folyóiratait is kézbeveszik. Elsősorban a kifejezetten nekik készült újságokat olvassák (Magyar Ifjúság, Ifjúsági Magazin stb.), de szívesen lapozzák át az irodalmi folyóiratokat is.

Végül igen öröndetes volt az a megfigyelésünk, hogy mennyire gyorsan reagálnak ezek a fiatal olvasók a friss irodalmi termékekre. Igaz, sok tizenéves panaszkodott, hogy az iskolai anyaghoz történt „hozzáolvasás” (melyen nemcsak a kötelező olvasmányok értendőek) után nagyon kevés ideje marad egyéb szépirodalmi művek elolvasására. Ennek ellenére egy-egy új könyvsiker igazi értékét pontosan az ő érdeklődésük alapján tudjuk lemérni: Raffai: *Egyszál magam*, Gyurkó sikeres *Lenin* műve,